

Bråk og uro

Alt for mange barn og voksne har en uholdbar hverdag i skolen, fylt av bråk, negativitet og et dårlig læringsmiljø. Ingen bør ha det slik, og ingen trenger å ha det slik.

Elevundersøkelsen gir tall på hvordan livet i klasserommet oppleves av elevene. Undersøkelsen gjennomføres

hvert år, og kartlegger læring, læringsmiljø, elevmiljøet, mobbing, mm.

- To av tre elever opplever å bli forstyrret av medelever som lager bråk og uro. 28 prosent av elevene opplever dette ofte eller alltid.
- En av tre elever i norsk skole mener at læreren ofte eller alltid må bruke mye tid på å få ro i klassen.

Les mer om [Elevundersøkelsen](#).

Også lærere opplever uro, bråk og et dårlig læringsmiljø som en stor utfordring. En lokal lærerundersøkelse utført av [Utdanningsforbundet i Telemark](#) viser at:

- 85 prosent av lærere opplever å bli forstyrret eller avbrutt av uro/ disiplinproblemer ofte, eller av og til.
- 73 prosent av lærerne opplever å ikke ha gode nok verktøy/ virkemidler på skolen for å møte uønsket atferd.

Uvaner, gale valg og elever som utfordrer

Mye av uroen i klasserommet kan isolert sett sees på som bagateller. At en elev snakker uten lov, vandrer rundt, avbryter andre eller lager lyder en enkelt gang, er ikke en stor sak. Men når mange gjør det, gang på gang, og det i tillegg er mange andre store og mindre forglemmelser, uvaner eller bevisste brudd på standarder, så kan det være vanskelig å drive undervisning. Og det kan være vanskelig å være elev som skal lære.

Uro og bråk i klasserommet kan ta form av:

- mange varianter av avbrytelser og elever som snakker, roper, visker, kommenterer eller avbryter, uten å ha fått ordet.
- elever som bevisst går på tvers av hva voksne sier og gir beskjed om.
- lydlaging, som slag mot pult, grynting, stoler som faller, papir som rives eller krølles.
- vandring, "skal bare", oppsøker medelever, forlater klasserommet uten lov, forsentkomming.
- Også voksne kan bidra til et høyt lydnivå, gjennom høy stemmebruk, roping eller kjefting.

Også en rekke andre forhold kan bidra til et dårlig læringsmiljø. Elever kan mangle materiell, ikke være forberedt, ikke ha gjort hjemmearbeid, eller være så trøtte at de ikke henger med. Det bruker av lærers tid og konsentrasjon, og kan ofte gå på bekostning av undervisning, læring og fag.

Mye uro og bråk handler om uvaner og forglemmelser. Men mange elever kan også ta bevisst gale valg som ødelegger for andre, som skaper et dårlig læringsmiljø, og som utfordrer den voksnes ledelse og autoritet.

Mangel på kontinuitet og ro kan ødelegge for alle, men er vanskeligst å takle for den gruppen av elever som lettest lar seg avspore og rive med.

Elever som sliter, og manglende voksengrep

Årsakene til uro, bråk og dårlig læringsmiljø, er ofte sammensatt. På den ene siden kan det være elever som sliter på ulike vis. Det kan være

- elever som ikke får til alt hva læreren legger opp til, og blir sittende uvirksomme. Da er det kort vei til uro.
- elever som har en indre uro, mangler konsentrasjon, og sliter med å få til forventet atferd.
- elever som er inne i en negativ rolle i forhold til voksne og medelever, og kanskje har vært der over år.

- elever som ikke ønsker å få til, og som kanskje over år har erfaring med at det de gjør av negative forhold ikke blir grepet fatt i godt nok av de voksne i skolen.
- elever som er på tvers av enkeltvoksne i skolen, og motsatt, slik at den voksne på ingen måte er i posisjon til selv å få til nødvendig endring
- elever som trenger andre rammer og tilnærminger enn det er mulig å alltid få til godt nok i klasserommet eller i stor gruppe. Tilrettelagt opplæring for disse betyr ikke bare tilrettelegging i fag, men også tilrettelegging mht læringsmiljø og form og størrelse på elevgruppa.

På den annen side er uro, bråk og et dårlig læringsmiljø alltid et uttrykk for at skolen ikke har tatt gode nok grep. Ansvar for et godt læringsmiljø ligger alltid både hos den enkelte lærer, og hos skoleledelsen.

Manglende voksenledelse

Den enkelte lærer har et klart ansvar for at læringsmiljøet skal være godt. Et dårlig læringsmiljø er uttrykk for at lærere ikke har tatt, eller hatt mulighet til å ta, kontrollen som kreves for å lede elevene, og for å være sjef i klasserommet.

Det er stor forskjell på i hvilken grad skoler og lærere har godt definerte rutiner, elevstandarder og fellesføringer for voksne. Minst like stor forskjell er det på i hvilken grad lærere både får til, og velger å følge opp felles standarder, rutiner og føringer.

- Det kan være manglende eller utydelige føringer for hva som gjelder og for hvordan ting skal være i klasserommet.
- Det kan være manglende eller utydelige rutiner både for barn og voksne.
- Og det kan være inkonsekvent håndhevelse og oppfølging av det man i fellesskap har bestemt skal gjelde.
- Lærere kan mangle strategier, systemer og nødvendig støtte for å fange inn og fange opp elever som sliter og går på tvers.

Lærere som står alene

Utfordringer og tilkortkommenhet som man ser i skolen kan ikke bare legges på skuldrene til enkeltlæreren. Mange ansatte i skolen opplever å stå alene,

over lengre tid, i arbeid med i overkant krevende situasjoner som man opplever at det ikke er lett å ordne opp i på egenhånd.

Skolen og skolelederen er hovedansvarlig for at det både finnes gode systemer som hjelper lærere med å være i forkant av trøbbel, og systemer som fanger opp og inn elever og lærere, dersom det er nødvendig.

I voksegrupper som er lite samstemte, er det ofte den enkelte voksne for seg selv. Mange ansatte i skolen opplever det som vanskelig. Resultatet er at de kommer i tapssituasjoner som de ikke hadde trengt å komme i, dersom støtte og gode fellessystemer hadde vært på plass.

Læringsmiljøet kan bli godt

Det finnes gode tilnærminger, og praktisk metode for både å komme i forkant av tåketeppeet av små forglemmelser og dårlige valg på den ene siden, og av utfordrende elever som bidrar til at negativ og ødeleggende atferd som forsurer læringsmiljøet, skal få bre om seg, på den annen.

Et prinsipp må stå fast: Det handler ene og alene om hva vi voksne gjør eller ikke gjør for å normdanne, komme i forkant, og stoppe negativ og uønsket atferd, der den oppstår.

Her kan du lese mer om gode **Verktøy** som skolen har til rådighet.